

Istraživanje društvenog i ekonomskog položaja i reagiranja seoske omladine

Dr Pavle Novosel

Sve su brojnija i naučno ozbiljnija sociološka, socijalno-psihološka, antropološka i ekonomska istraživanja onog dijela suvremene populacije koji nazivamo »omladinom«, tj. u dobi između 14 i 25 godina. Mogli bi bez pretjerivanja reći da je to jedna od tema suvremene društvene znanosti, koja se našla u centru pažnje učenjaka i onih koji su zainteresirani za rezultate koje učenjaci mogu dati.

U Sjedinjenim Državama, tom indikatoru glavnih strujanja naučne djelatnosti u svijetu, gotovo da i nema naučnog centra vrijednog toga naziva, koji nije organizirao jedan ili dva istraživačka projekta s područja omladinske problematike. Pa i kod nas situacija nije mnogo drugačija. Naučni centri u Zagrebu, Splitu, Beogradu, Sarajevu i Ljubljani okupili su više ekipa istraživača koji marljivo rade na projektima o mladima i njihovom ponašanju. Već se počinju osjećati i prvi rezultati tih napora. Oni doduše još uvijek u velikoj mjeri nose početni, orijentacioni karakter, no svejedno, u svojoj cjelini predstavljaju temelj za konstruiranje jedne ozbiljnije i teorijski zrelije sociologije omladine.

Pa ipak, sva ta nastojanja izgleda da su barem u jednom pogledu deficitarna. Pogledamo li naime tekuća ili dovršena istraživanja omladine, odmah nam pada u oči zanimljiva činjenica: gotovo sva ta istraživanja, kako domaća tako i strana, bave se gotovo isključivo problematikom *gradske* omladine, dok su pitanja što ih nameće život seoske omladine zapostavljena. Stječe se dojam da ta omladina i nije toliko važna, kao da su njeni problemi sekundarne prirode i kao da ta omladina u stvari i ne predstavlja neki vredniji dio populacije, kojemu bi trebalo posvetiti opsežnijih i ozbiljnijih naučnih napora.

Nameće se dakle pitanje: zbog čega ta »naučna diskriminacija« prema seoskoj omladini? Zašto se baš tim mladim ljudima posvećuje tako malo pažnje od strane istraživača? Čini nam se da je to dio jednog šireg pitanja i da tek u kontekstu odgovora na to šire pitanje možemo dobiti odgovor i na ovo koje nas zanima. A to općenitije pitanje glasi: zbog čega danas uopće u

svijetu postoji toliki naučni interes za pitanja omladine? — Pokušat ćemo ukratko nagovijestiti neke od osnovnih komponenata odgovora.

Naučni interes za neko područje obično se razvija u razdobljima kada ono počne, zbog različitih imanentnih ili vanjskih razloga, zadavati praktične poteškoće postojećim društvenim sistemima. Tako se, na primjer, interes za odnose u privredi u vrijeme kada ti odnosi štete efikasnoj proizvodnji i njenom razvoju, interes za porodicu onda kada se u njoj počnu događati promjene koje su nepovoljne za neke druge društvene procese. Zanimanje za mlade čini se da slijedi taj isti osnovni obrazac: ono se pojačava u vrijeme kada mladi počnu predstavljati smetnju ili potencijalnu smetnju za postojeći društveni sistem. Ili da budemo još precizniji, u vrijeme kada postanu potencijalnom ili realnom zaprekom za ostvarivanje određenih društvenih ciljeva, odnosno kada počnu ugrožavati normalno odvijanje uhodanih društvenih procesa.

A danas, kako se čini, postaje sve lakše ugroziti ciljeve nekog sistema ili normalno odvijanje društvenih procesa u njemu. Tome je tako iz jednog posve jednostavnog razloga, dobro poznatog svakom sociologu: pojačanoj organskoj integraciji suvremenih razvijenih društava. Danas, u doba tako razvijene podjele rada i tako razgranate i komplicirane razmjene, postala su društva tako složeni i unutar sebe prožeti i ovisni mehanizmi, da svaki zastoje ili loše funkcioniranje u jednom dijelu postaje najvećom smetnjom pa čak i prijetnjom katastrofalnih razmjera za sve ostale dijelove. To zapravo znači, da je svaki pojedinac i svaka grupa u društvu postala tako ovisnom o svim ostalim pojedincima i grupama, da se svaka odluka donijeta u nekoj drugoj društvenoj sferi nužno reflektira na sve ostale.

Omladina, kao relativno brojna društvena grupa, nije uzeta iz tog općeg procesa prožimanja i povećavanja ovisnosti u suvremenim društvima. Kao i sve druge grupe tako i ona prividno postaje sve neovisnijom, a zapravo sve ovisnijom o drugima, jednako kao što i drugi postaju sve ovisniji o njoj. Kolika je snaga jedne takve grupe, bez obzira na to što ona još nije direktno uključena u proizvodne procese, svjedoče ekonomske i političke nevolje do kojih je došlo u nizu razvijenih zemalja u času kada je jedan dio mladih »otkazao poslušnost«. To je izazvalo takve poremećaje da se čitav državni, politički pa i naučni aparat mjesecima nije bavio ničim drugim, nego tim pitanjem. Omladinski »sit-ini« i druge demonstracije nisu tjednima silazili s naslovnih stranica štampe u Sjedinjenim Državama, Francuskoj, Zapadnoj Njemačkoj i drugdje.

No pored ove mogućnosti da izazivaju poremećaje i zastoje, mladi su suvremenoj nauci zanimljivi zbog još jednog razloga. Naime, oni predstavljaju grupu koja će u bližoj budućnosti ocjenjivati djela ljudi koji se danas nalaze na odlučujućim pozicijama društva. Konačna potvrda stremljenja starijih dolazi uvijek od naredne generacije, koja može prema njima zauzeti pozitivan ili negativan stav. Zato su stariji, makoliko u sadašnjosti bili u jačoj poziciji od mladih, zapravo na koncu u rukama onih koji će ih naslijediti. Pri tome dakako nije samo riječ o ocjenjivanju onoga što su učinili ili što žele učiniti stariji već se tu radi i o nečem drugom, što može biti jednako važno, neki puta čak i važnije. Naime, potrebno je dovršavati projekte koji počinju stariti. Često puta to su projekti koji zahtijevaju kontinuirani i istosmjerni rad nekoliko generacija, pogotovo kad je riječ o izgradnji čitavih društvenih siste-

ma ili o nekim širim nacionalnim ciljevima. Što će se međutim dogoditi s takvim projektima ako ih mlada generacija odbaci i umjesto da ih nastavi, jednostavno pokopa kao historijski anakronizam? Što ako mladi postavе neke svoje, posve oprečne projekte i ciljeve?

A takva opasnost, barem sudeći prema kretanjima među omladinom u najrazvijenijim zemljama, postaje sve više stvarnost. Uzmimo samo primjer američkih hipija: to je, kako se čini, prvi primjer u modernoj historiji da je jedna generacija na masovnoj osnovi (tvrđi se da su hipiji u doba najvećeg procvata brojali oko 300.000 omladinaca i omladinki) odbacila temeljne vrednote i norme svog društva. Prijetnja koja iz toga izvire za taj sistem po našem je sudu daleko ozbiljnija od opasnosti koje se danas smatraju nazvažnijima (npr. siromaštvo, zagađenost zraka i vode, zločin, korupcija i slično). Jer većina takvih problema dađu se koncentriranim naporima jednog tako bogatog društva relativno brzo riješiti (s izuzetkom možda rasnog problema), dok se problem dobrog dijela nove generacije koja ne prihvaća sistem u njegovim vrijednosnim osnovama može pretvoriti u trajnu podzemnu bujicu koja erodira same temelje na kojima počiva društvo.

Govorimo naravno o Sjedinjenim Državama kao zemlji koja je u svom ekonomskom razvoju otišla najdalje pa zbog toga ima i najteže socijalne probleme ove vrste. No kako dugo će proći prije nego i mnoge druge zemlje dođu na tu ekonomsku razinu pa se i za njih ne pojave isti takvi problemi s omladinom?

Ova sumarna analiza izvora interesiranja za mlade daje nam ujedno ključ tumačenju diferencijacije toga interesa kad je riječ o različitim grupama unutar globalne kategorije omladine. Pogledamo li naime koje su to grupe mladih koje na spomenute načine ugrožavaju normalno odvijanje tekućih društvenih procesa i ostvarivanje osnovnih sistemskih ciljeva i koje grupe mladih su najproblematičnije s obzirom na ocjenjivanje i nastavljanje napora starijih, vidimo da su to grupe »intelektualizirane« omladine u gradovima, i to prvenstveno većim gradovima. Tamo su moguće i njihove najveće koncentracije a postoje i žarišta intelektualnog progresa i kritike — univerziteti. Seoska omladina, bilo zato što se nalazi u malim koncentracijama seoskih naselja, bilo zato što je premalo intelektualizirana, pa su joj horizonti relativno uski, a možda i zbog nekih drugih svojih karakteristika, nije sklona vidljivim protestima i ometanjima, pa ostaje po strani od gibanja koja izazivaju toliki interes društva i znanosti.

Pa ipak smo na taj način objasnili slabi interes znanosti za seosku omladinu, možemo li to stanje i opravdati? Posebno, možemo li takvo stanje opravdati u jednom takvom društvu kao što je naše? Na to pitanje trebalo bi po našem sudu prije dati negativan nego pozitivan odgovor. A evo i zašto.

U prvom redu broj mladih ljudi koji u nas žive i vjerojatno će do kraja života živjeti na selu nije malen. Prema jednom podatku iz 1961. godine, preko 70 posto mladih u dobi između 15 i 24 godine živjelo je na selu! Neka je taj postotak i malo pretjeran (naime, ima mnogo mladih koji rade u gradovima čime im je omogućeno da koriste mnoge usluge koje na selu ne postoje), pa neka se on od 1961. na ovamo i smanjio čak i za 20 posto, ipak još uvijek ostaje brojka od 50 posto mladih koji žive u seoskim uvjetima. Zar već samo ta brojka nije dovoljna da potakne interes istraživača? Naše društvo uostalom nije samo zainteresirano za neku grupu ljudi onda kada se u vezi nje

počnu javljati teškoće. Ono želi ostvariti bolji život za sve, bez obzira da li je u određenom času došlo do nekih poteškoća ili nije.

Pored toga, naše društvo je zacrtalo određene razvojne ciljeve koji se ne tiču samo grada, nego i sela. I u selu želimo razviti ekonomski i kulturno napredne, a politički demokratizirane zajednice, koje će u punoj mjeri moći zadovoljavati mnogostrane potrebe i aspiracije svojih članova. Nema izgleda da bi se u dogledno vrijeme seoska populacija smanjila na razinu do koje je to došlo u najrazvijenijim zapadnim zemljama. Velik dio naše ukupne populacije, možda čak preko 50 posto, morat će svoj vijek proživjeti u seoskim zajednicama. Smatrati te zajednice kulturno i politički manje važnima stoga je očito pogrešno. Na žalost, u teoriji je to jasno, ali u praktičnim mjerama, izgleda da baš i nije. Iako već odavno postoji Stalna konferencija *gradova*, Stalna konferencija *sela* još čeka na svoje osnivanje. Pa i samo empirijsko istraživanje seoske omladine koje je obavljeno u Agrarnom institutu, nailazilo je na mnogobrojne zapreke financijske prirode, koje u prvom redu izviru iz slabog shvaćanja važnosti problematike sela, i posebno, slabog shvaćanja problematike seoske omladine.

Izučavanje prilika u našem selu, karaktera njegovih stanovnika, odnosa u porodici i seoskoj zajednici, tradicionalne seljačke kulture, predstavlja jedno od rijetkih historijskih naslijeđa naše znanosti. Podsjetimo samo na radove Cvijića, Radića, Bićanića, V. Erlih koji su za našu zemlju značili afirmaciju na svjetskom planu. Naša je zemlja vjekovima predstavljala gotovo »idealna« (i stoga nesretan) laboratorij u kojem su se miješali najrazličitiji utjecaji i koji su potresale najrazličitije katastrofe. A pri svemu tome seljačka masa je sačuvala i ne samo sačuvala nego i izgrađivala neke svoje autohtone i specifične kulturne i socijalne tvorevine, na kojima bi nam mogli pozavidjeti mnogi veći i razvijeniji narodi. Otuda tako velik interes u inozemstvu za ono što naša nauka može specifično reći o nama samima. U najnovije vrijeme nastavljena je ta tradicija naše samosvojnosti prodorom samoupravljačke ideologije i nastojanjima da ostvarimo jednu posebnu vrst samoupravne demokracije, što je, ne treba ni spomenuti, oživjelo već postojeći interes za ove geografske širine. Zar nismo dužni da nastavimo i razvijamo tu znanstvenu tradiciju?

Vidimo, dakle, da razlozi za izučavanje sela i seoske omladine u našoj zemlji nešumnjivo postoje. To su razlozi naučne i društvene prirode, sami za sebe dovoljno jaki da opravdaju svaki naučni napor u tom pravcu. No postoji još jedna grupa razloga o kojoj do sada nije bilo riječi i koja daje posebno povoljno svjetlo na ispitivanje seoske omladine. Riječ je o tome da mi o selu, posebno o sociološkim aspektima života na selu, gotovo ništa i ne znamo! Teorijski je u tom smislu moguće zaključivati svašta. Tako na primjer, ako pomislimo na to da je posljednjih decenija postojala jaka emigracija sa sela u grad, onda bi lako mogli zaključiti da su na selu najvjerojatnije ostali ljudi manje dinamični i ambiciozni, pa da su prema tome relativno dobro prilagođeni svojoj sredini. Za to su vjerojatno i zadovoljni, pa se od njih ne može očekivati naročite pomoći u daljem ekonomskom, kulturnom i političkom razvoju seoskih zajednica. To je uostalom tipična stereotipna predodžba seljaka, kakvu obično ima stanovnik grada...

Na drugoj strani, može se teoretizirati i s jedne druge polazne tačke: mladima u selu neprestano su pred očima mladi u gradu. Kako ovi posljed-

nji mogu mnogo bolje zadovoljavati svoje potrebe i aspiracije, to će se mladima na selu činiti da su znatno prikraćeni. Bit će dakle nezadovoljni i samim time pogodan agens za mijenjanje i dalje razvijanje seoskih sredina! Dolazi, dakle, do posve obrnutih praktičnih zaključaka nego ako krenemo od prvog polazišta, koje je također teorijski legitimno. Iz svega toga možemo zaključiti da je samo teorijskim razmatranjem, na temelju podataka koji su dostupni mimo posebnih istraživanja, nemoguće doći do pouzdanije slike o stvarnim zbivanjima na selu i potencijalu koji predstavljaju mladi.

Neka nam bude dozvoljeno da ovom prilikom još jedanput upozorimo da se teorijski zaključci po uzoru na dva koja smo upravo iznijeli, ipak gotovo svakodnevno donose, i da se nerijetko na temelju njih donose krupne i političke odluke. To je samo još jedan primjer onoga što smo nazvali »naivnim bihevizmom«, tj. primjer misaone metode u kojoj se na temelju poznavanja nekoliko elemenata objektivne situacije izvode zaključci o reakcijama na tu situaciju kod onih koji se u njoj nalaze. U tu pogrešku nisu jedanput zapali »bespoštedni« kritičari suvremenih društava koji na temelju analize *pretpostavki* (i to samo nekih pretpostavki) nisu jedanput pokušavali dokazivati kako suvremeni čovjek mora da je nesretan, kako se našao u bezizlaznoj situaciji i kako je jedino što mu preostaje da poruši sve što je čovječanstvo do sada izgradilo. Zaboravlja se pri tome da čovjek ne reagira samo na neke elemente situacije, koji se pri tome upravo takvom kritičaru čine bitnima, nego na situaciju u cjelini i to onako kako je sam čovjek o kojemu je riječ percipira. Te se reakcije najčešće korjenito razlikuju od onih do kojih se može doći teorijskim zaključivanjem metodom »naivnog bihevizma« o čemu najbolje svjedoče rezultati dobro provedenih empirijskih istraživanja, pa tako i istraživanje koje je proveo Odjel za sociologiju sela Agrarnog instituta u Zagrebu.

Zaustavimo se na čas na nekima od tih rezultata za koje nam se čini da im značaj prelazi okvire samo ovog istraživanja. Namjera nam je da ih povežemo sa širom znanstvenom problematikom i tako ukažemo na njihov pravi domet.

Uzmimo na prvom mjestu podatak o raspodjeli utjecaja u seoskoj porodici. Naš poznati istraživač seoske porodice Vera S. Erlich došla je u toku svojih proučavanja do zaključka da će ta porodica, nakon razdoblja burnih previranja i teških sukoba u kojima se našla u doba raspada tradicionalne porodice-zadruga, ponovno pronaći svoju ravnotežu. Tako se barem davale naslutiti porodice iz Primorja, gdje porodica-zadruga nije nikad postojala ili se već odavno bila raspala. Iako podaci iz ovog istraživanja Agrarnog instituta nisu direktno uporedivi s podacima što ih daje Erlichova, čini se ipak da oni baš ne potvrđuju tu prognozu. Oko četvrtine ispitanika naime izjavljaju da su odnosi između roditelja i djece loši, što nije daleko od podatka koji se može izvući iz jednog od grafikona u knjizi »Porodica u transformaciji« (str. 34 te knjige). Što je još važnije, čini se da seoska porodica ne mijenja svoj autokratski karakter. Naime, oko 60 posto ispitanika navodi da odluke o svim bitnim pitanjima porodične zajednice (naime o proizvodnji i raspolaganju dohotkom) vrše roditelji! To drugim riječima znači da je poratna seoska porodica ostala na istom kolosijeku »patrijarhalnog« obrasca samo što se ekonomski više ili manje prilagodila tržišnoj privredi. Pri svemu tome je izgleda postignut ipak barem jedan oblik ravnoteže. Naime 74 posto ispi-

tanika izjavljuje da su s takvim stanjem u raspodjeli utjecaja i moći unutar porodice zadovoljni.

Šta ovi podaci o raspodjeli utjecaja u porodici zapravo znače postat će nam jasnije ako podsjetimo na jedan od osnovnih na empirijskim osnovama temeljen zaključak Almonda i Verbe (u knjizi »The Civic Culture«): demokratsko ponašanje kod odraslih je to bolje razvijeno što je bila veća mogućnost participacije u različitim sredinama u kojima se on kretao za vrijeme djetinjstva i mladalaštva. Demokratska socijalizacija je jedan od osnovnih preduvjeta za demokratsko ponašanje u kasnijem životu! A takve socijalizacije u našoj seoskoj porodici, očevidno, ima relativno malo. Autokratski modeli odnosa među ljudima koji se na taj način introjeciraju predstavljat će, po našem sudu, jednu od velikih zapreka za razvoj neposrednog samoupravljanja. Jer takvi ljudi, unosit će u samoupravne institucije izrazito nedemokratska, antisamoupravna ponašanja i time ih »potkopavati« iznutra.

Jedan drugi kompleks rezultata iz studije koja je pred nama jest onaj o prilagođenosti postojećoj situaciji, odnosno težnji da se ta situacija mijenja. Prirodno je očekivati da će baš omladina biti na čelu ekonomskog, kulturnog i političkog razvoja u selu. Kako, međutim, pokazuju podaci, to se možda može za sada očekivati samo na području kulturnog života, osobito njegovog zabavnog dijela! Na području ekonomskog života također postoje takve tendencije, iako u daleko manjoj mjeri, dok na području političkog života, kako smo to na temelju ranije rečenoga mogli i očekivati, takvih tendencija nema ni u tragovima.

Možda nije teško razumjeti zašto su mladi prvenstveno zainteresirani za razvoj mogućnosti razonode i zabave. Bit će da je riječ o posljedici stanovite monotonije seoskog života u kojemu nema gradske vreve i gradskih senzacija, a jednako je tako i rad najčešće toliko jednostavan i repetitivan da ne može predstavljati većeg izazova za mladog čovjeka. Stoga naši ispitanici, iako, kako se čini, osjećaju i ljepote koje im život bliže prirodi donosi, prvenstveno teže onome što će zadovoljiti njihove nabujale energije i interese. Zanimljivo je da se u skladu s tim dominantnim potrebama sagledava i funkcija omladinskih organizacija: one u prvom redu treba da se pobrinu za osiguranje prostora i ostalih sredstava potrebnih za održavanje kulturnih i zabavnih priredbi. To je svakako zanimljiv kontrast prema gradskoj omladini koja prema našim podacima u prvom redu traži da i omladinske organizacije omoguće rješavanje pitanja zapošljavanja i da bude formom kroz koju će se mladi moći boriti za ostvarivanje velikih ciljeva i ideala našeg društva.

Ipak, ne bi bilo na mjestu zanemariti niti ono, ma kako slabo, nezadovoljstvo mladih s načinom na koji svoje poljoprivredne zadatke obavljaju stariji. Iako to nije dovoljno da bi moglo predstavljati neku naročitu podlogu za revolucioniranje, pokazano nezadovoljstvo može uz stanovitu pomoć izvana postati polugom daljeg razvoja poljoprivredne tehnologije.

Upozorit ćemo na još jednu karakteristiku mladih na selu, koja je također važna za rješavanje problema koji se tamo javljaju. Naime, čini se da je samo 27 posto mladih »socijalno aktivizirano«, u smislu da smatraju da se ljani vlastitim snagama mogu rješavati probleme svoga mjesta. Znamo da takvi stavovi dovode do pasivističkog držanja, do beskonačnog čekanja na pomoć izvana pri čemu se onda ne rješavaju ni oni problemi koje je zajed-

ničkim naporom moguće riješiti. Ta rak-rana našeg metaliteta, i jedna od glavnih zapreka za brži i skladniji razvoj velikog broja naših krajeva, došla je kako vidimo do izražaja i kod seoske omladine. Šta da tek očekujemo od starijih?

Pri tome kako se čini, škole ne igraju onu ulogu koju bi se od njih moglo očekivati. Naime, svega nešto oko 11 posto ispitanika moglo se sjetiti da su im u školi nešto govorili o tome što bi na selu trebalo mijenjati i tko bi to trebao učiniti! Očevidno škola, i to ona osnovna, seoska škola, još uvijek nosi pečat jedne importirane institucije, koja se ne saživljava sa zajednicom u kojoj radi, koja ne zna njene probleme i koja nije ni zainteresirana za njihovo rješavanje. Koliko je zapravo ostalo od onih lijepih ideja o ulozi škole konkretiziranih u zamisli seoskih školskih zadruga? Zaista, kako je neki puta teško mijenjati postojeće institucije!

U ovom kratkom uvodnom prikazu nije dakako moguće navesti sve podatke ovog istraživanja koji imaju širu praktičnu ili znanstvenu relevantnost. Nadamo se da će to učiniti sami autori priloga zasnovanih na ovom istraživanju, čija je to prvenstvena dužnost. Do danas to na žalost nije bilo moguće iz jednog banalnog razloga: podatke nije bilo moguće do kraja obraditi. Ali i to je karakteristično za odnos prema istraživanjima seoske populacije: jednostavno se nije moglo pronaći dovoljno sredstava da se podaci obrade na jedan suvremeniji način. Podatak vrijedan da se nad njim zamislimo! — Pa ipak, ovo istraživanje i ovakvo kakvo jest, znači za našu znanost a i za praktičnu politiku mnogo. Nadamo se da će naići na odaziv koji zavrijeđuje.

Summary

A STUDY OF THE SOCIAL AND ECONOMIC POSITION AND REACTIONS OF RURAL YOUTH

In the introductory part of his article the author notes that the sociological, socio-psychological, anthropological and economic investigations concerned with the youth (i. e. persons between 14 and 25) have recently become so numerous that it is no exaggeration to say that this is one of the themes which currently attract the greatest attention of scientists and all people interested in the results of the scientific investigations.

However, an examination of current or completed investigations of the youth will immediately reveal an interesting fact: practically all these investigations — both domestic and foreign — are almost exclusively concerned with the problems of young people living in towns while the problems of young people living in rural districts are sadly neglected.

The author is trying to supply an answer to the question why the investigators devote so little attention to these young people for he finds that this lack of scientific interest in them has no justification.

In conclusion the author discusses some results of an empirical investigation of the social position of rural youth carried out by the Department for Rural Sociology of the Agrarian Institute in Zagreb as he believes them to be of considerable scientific interest.

Резюме

ИССЛЕДОВАНИЕ ОБЩЕСТВЕННОГО И ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОЛОЖЕНИЯ И ПОВЕДЕНИЯ СЕЛЬСКОЙ МОЛОДЕЖИ

В начале своей статьи автор указывает на явление возрастающего числа социологических, социально-психологических, антропологических и экономических исследований той части современного населения именуемого — «молодежь» (т. е. возраста между 14 и 25 лет), так что без преувеличения можно сказать что это одна из тем очутившаяся в центре внимания ученых и тех которые интересуются результатами осуществляемые учеными.

Но если между тем, сделать анализ текущих и законченных исследований молодежи, сразу выделяется интересный факт: почти все эти исследования, как отечественные так и зарубежные, занимаются почти без исключения проблематикой городской молодежи, пока в то же время проблемы сельской молодежи обходятся. В продолжении статьи автор пытается ответить на вопрос почему именно исследователи так мало занимаются проблемами этих молодых людей и указывает на необоснованность незначительного интереса науки по отношению к сельской молодежи.

В конце статьи автор приводит некоторые результаты анализа двухлетнего эмпирического исследования общественного положения сельской молодежи, проведенного отделом для социологии при Аграрном институте придавая им более широкую научную значительность.